

MAGYAR NYELVI FELADATLAP

A nyolcadik évfolyamosok számára

1. forduló

NÉV: _____

ISKOLA: _____

Figyelmesen dolgozz! Az utolsó feladatra legalább 10-15 perc időt szánj!

I. Weöres Sándor egysoros verseket is írt. Ezek közül álljon most itt egy:

„Liliomszörny.”

A szó betűinek felhasználásával válaszold meg a meghatározásokat!

1. Értéktelen, hasznavehetetlen ócska holmi: _____
2. Épületmaradvány: _____
3. Hátrahagyott jel, jellegzetes mélyedés: _____

(3 pont)

II. Ismét egy-egy szót kell alkotnod a vers betűiből, de ezúttal nem a jelentését, hanem a szófaját adjuk meg: egy betűt csak annyiszor használhatsz fel, ahányszor a szóban szerepel.

„Remetebál”

főnév: _____

múlt idejű ige: _____

kötőszó: _____

igekötős ige: _____

(4 pont)

III. Weöres Sándor diákkori élményeit is rögzítette versben. A részlet elolvasása után oldd meg a feladatokat!

„Nem megy a színusz-tétel, Sándor.”
Fehér kréta, fekete tábla
és én szürkén tapogatok csak – (...)

Eridj csak helyre, lóg a fejed,
nem megy a színusz-tétel, Sándor.
Lesznek, akik értik a dürgést,
akiknek keze tette bátor.
Ez már az élet. Nincs itt helyed. (...)

végtelen éje volt a tábla
a kréta tévedt messzi vándor
s a számok a síkon remegtek –
Nem megy a színusz-tétel, Sándor, (...)
(Weöres Sándor: Diáknotesz, részlet)

a, Milyen hangulata lehet a vers diákjának? Egy verssorral bizonyítsd! (1 pont)

b, Miért került idézőjelek közé az első sor? (1 pont)

c, A színek használata a második-harmadik sorban hogyan viszonyul egymáshoz, és milyennek mutatja a diákot? Miért? (2 pont)

d, Mit jelent a kifejezés: értik a dürgést? (1 pont)

e, Milyen szóképet ismersz fel: „a kréta tévedt messzi vándor”? (1 pont)

f, Az ismétlődő sort hogyan nevezzük? Mi a szerepe az ismétlésnek? (2 pont)

g, Az utolsó két versszakot nézd meg, és húzd alá az igaz állítást. (1 pont)

- A versben nincsenek rímek.
- A versben keresztrímek vannak.
- A versben félrímek vannak.

IV. A szombathelyi gimnáziumban töltött sikertelen év után Weöres Győrbe ment tanulni. Erről – sok más mellett – Kosztolányi Dezsőnek számolt be. Olvasd el a levélrészletet és válaszolj a kérdésekre!

Kedves Mester,

szerettem volna pesti tartózkodásom ideje alatt Mestert még egyszer meglátogatni – tizenhat éves, hiányos és tapogatózó illemtudomásom szerint így is kellett volna – de, őszintén, gyáván és egész illetlenül megvallva, nem mertem. (...)

Kérem Mestert, ne vegye tolakodásnak ezt az annak tetszően hosszú, túl szubjektív (...) levelet – inkább ne olvassa végig, ha túl sok.

Most, egy pár napos győri időtöltés után, Csöngén verem a falhoz az időt, egy sánta idők zsákjában felejtett kis faluban. Hogy néhány külsőséges adatot felsoroljak, a legközelebbi „város”, azazhogy csak bevásárlóhely, vagy ahol az ember a cipőjének valódi flaszteron való kopogásában gyönyörködhetik – Celledömölk – tizenöt kilométerre van. A legközelebbi vasútállomás Csöngétől nyolc kilométer. A győri reáliskola magántanulója leszek, ott lesz instruktorom, akihez hetenkint kétszer-háromszor föl fogok járni nyúzatni magam. (...)

Mindezt nem panaszkodásból mondom. Sőt. Bizonyos meglepéssel. Legalább lesz valami, ahol az ember strapálhatja magát, ahol joga van fiatalnak, sőt, gyerekeknek lenni. (...)

Egyelőre fő foglalkozásom, hogy biciklizek, és dinnyelevárt eszem, (...)

Nappal franciául és kínaiul szándékszem megtanulni. Éjjel írni szoktam: (...) rengeteg témám van, de bármelyiket forgatom elő, és elkezdem a kidolgozást, megírok egy darabot belőle, és addig javítom, javítom, hogy agyonjavítom, és végre abbahagyom. Szeretnék Mesternek egy ilyen félbemaradt prózakidolgozást eljuttatni egyszer. (...)

Szeretném, nagyon-nagyon szeretném, ha Mester, akire, nem is ismerve még, úgy gondoltam, olyan naivan, mint a kisgyerek a Jézuskára, olyan nagyon messze és olyan nagyon közel: egy kis lökést adna nekem itt, jobbra vagy balra. (...)

A további jóakaratot remélve, Nagyságos Asszony kezét csókolom, Ádámot szeretettel üdvözlöm, Mester iránt őszinte ragaszkodással: Weöres Sándor

Csőnge, 1929. X 1.

(In: Magyar Orpheusz, szerk. Domokos Mátyás, Budapest, Szépirodalmi Könyvkiadó, 1990.)

a, A kilencven évvel ezelőtt írt levélből gyűjts három olyan kifejezést, amely a diák Weöres tiszteletét mutatja a nagy költő és regényíró iránt: (3 pont)

b, Milyen szavakkal jellemzi saját szülőfaluját, Csöngét? (3 pont)

c, A tizenhat éves diák saját kortársai nyelvét használja, erre is írv egy példát! (1 pont)

d, Milyen szabadidős tevékenységgel tölti idejét a csöngei fiú? (1 pont)

e, Mit tudhatunk meg írásmódszeréről? (2 pont)

f, Hol fog továbbtanulni? (1 pont)

g, Milyen egyéni tervei vannak a tanulást illetően? (2 pont)

h, Keresd meg, és másold ki azt a mondatot, mely hasonlatot tartalmaz. (1 pont)

V. A Rongyszőnyeg ciklus egy versét olvasd el figyelmesen és válaszold meg a kérdéseket!

Csillog a bozót,
ága-boga ázik,
Nem jutok szárazon
addig a házig.

Vízben, sárban
cuppogva járok –
Majd ha bozót leszek,
esőt kívánok.

Ázott ingemet
tűz mellé terítik,
fázó testemet
gyorsan melegítik.

Majd ha virág leszek,
esőre nyílok...
Ázik a bozót,
csillog-villog. (146)

a, Milyen hangulatúnak találod a verset? Miért? (2 pont)

b, A vers hatást fejt ki néhány kifejezése révén is. Melyek azok a szavak, melyek a hangulathoz hozzájárulnak? Hogyan nevezzük őket? (4 pont)

c, A vers első és utolsó versszakát figyelmesen tanulmányozva írd le, milyen versszervező elv alapján született ez a költemény. (2 pont)

VI. A szeptember az iskolakezdés hónapja, így egy ilyen témájú versrészletet nézzünk meg!

Weöres Sándor: Kezdődik az iskola

Könyv, toll, tinta, ceruza,
rontom-bontom,
kezdődik az iskola,
csak aszondom.

a, Miért kezdődik felsorolással a vers? Hogyan függ össze a harmadik sorral? (2 pont)

b, Milyen szó a rontom-bontom? (1 pont)

c, Az utolsó szót nem találunk meg helyesírási szótárban. Hogyan nevezzük azt a mássalhangzótörvényszerűséget, melyre az jellemző – hasonlóan ehhez a példához - , hogy egy hang eltűnik? Nevezd meg a szabályt és írd három saját példát! (4 pont)

VII. A következőkben a szöveg és a ritmus kapcsolatát figyeld meg!

Éren-nádon

Éren-nádon sikló kúszik,
kicsi patak-ágyon vizicsibe úszik.

Hajló nád közt kotlós zizzen,
vizicsibe-népét tereli a vízben.

Ér tükrében látszik az ég is,
fejetetején a vizicsibe-nép is.

Siklók, békák, pókok látják
vizicsibe-pásztor vizicsibe-nyáját

a, Milyen rímelésű a vers? (1 pont) _____

b, Hasonlítsd össze a páratlan és a páros sorok ritmusát! Mit veszel észre? (2 pont)

c, Milyen hangutánzó szót találtál a versben? (1 pont) _____

VIII. *Weöres Sándor: Tíz lépcső* című verséből vettünk ki néhány igét és tettük kijelentő módba. A feladatod az, hogy írd be a versbeli alakokat megfelelő helyesírással.

Szórd szét kincseid - a gazdagság legyél te magad.

_____ díszeid - a szépség legyél te magad. (szétnyű)

_____ mulatságaid - a vígság legyél te magad. (elfelejt)

_____ könyveid - a bölcsesség legyél te magad. (eléget)

Pazarold el izmaid - az erő legyél te magad.

_____ lángjaid - a szerelem legyél te magad. (kiolt)

Úzd el szánalmaid - a jóság legyél te magad.

Dúld fel hiedelmeid - a hit legyél te magad.

Törd át gátjaid - a világ legyél te magad.

Vedd egybe életed-halálod - a teljesség legyél te magad.

(4 pont)

IX. A nyolcadik feladat első sorának első mondatát elemezd, és jelöld ágrajzzal! (6 pont)

X. Manapság írók és költők is saját profilt készítenek a közösségi oldalakon, és ott publikálják műveiket. Szerinted hasznos vagy káros ez a tevékenység? 10-12 mondatos fogalmazásodban alakítsd ki álláspontodat, s írd legalább két-két érvet, mely a fenti állítás mellett, illetve ellene szól.

Tartalom:

Szerkezet:

Stílus:

Helyesírás:

Külsőalak, íráskép:

Összesen: _____ pont